

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

PETI ODDELEK

ZADEVA AŽDAJIĆ proti SLOVENIJI

(pritožba št. 71872/12)

SODBA

STRASBOURG, 8. oktober 2015

Ta sodba bo postala dokončna v okoliščinah, navedenih v drugem odstavku 44. člena konvencije. Mogoči so uredniški popravki.

V zadevi Aždajic proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (peti oddelek) kot senat v sestavi:

Angelika Nußberger, *predsednica*,

Boštjan M. Zupančič,

Ganna Yudkivska,

Vincent A. De Gaetano,

André Potočki,

Helena Jäderblom,

Siofra O'Leary, *sodniki*,

in Claudia Westerdiek, *sodna tajnica oddelka*,

po razpravi, zaprti za javnost, ki je bila 15. septembra 2015, izreka to sodbo, sprejeto navedenega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva se je začela s pritožbo (št. 71872/12) proti Republiki Sloveniji, ki jo je pri Sodišču na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) 5. novembra 2012 vložila slovenska državljanka Zlatka Aždajic (v nadaljnjem besedilu: pritožnica).

2. Pritožnico je zastopala B. Marčič odvetnica iz Maribora. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala B. Jovin Hrastnik, državna pravobranilka.

3. Pritožnica se je pritožila, da ni mogla učinkovito uživati pravic, ki jih zagotavlja 6. člen konvencije, zaradi tega, ker ni vedela za postopek, ki je bil začel proti njej.

4. Vlada je bila o pritožbi obveščena 27. avgusta 2014.

DEJSTVA

I. OKOLIŠČINE ZADEVE

5. Pritožnica je bila rojena leta 1949 in živi v Rušah.

6. Dne 11. novembra 2006 je K. R. pritožnici poslala priporočeno pismo. V pismu je pritožnico zaprosila, naj ji vrne posojilo, ki ji ga je dala leta 2004, v tridesetih dneh po prejemu pisma, in navedla, da bo proti njej začela sodni postopek, če pritožnica tega ne bo storila.

7. Potem ko je pritožnica 13. novembra 2006 zavrnila sprejem pisma in podpis obvestila o prejemu, je K. R. pismo ponovno poslala po redni pošti.

8. Dne 20. novembra 2006 je pritožnica odgovorila K. R. s pismom, v katerem se ustrezni deli glasijo:

»Ničesar vam ne dolgujem!

Res je, da ste mi dali nekaj denarja kot darilo. Nisem ga hotela vzeti, vendar ste me v to dobesedno prisilili z besedami, da nimate nikogar, ki bi mu ga lahko dali, in da sem vam veliko pomagala ... To so vaše besede, spomnite se!

Jaz sem trenutno brez denarja. Imam posojilo, ki ga še nisem odplačala, in vam tega darila trenutno ne morem vrniti.

...

Ko ga bom imela, vam bom darilo z veseljem vrnila.«

9. Dne 13. decembra 2006 je K. R. zoper pritožnico vložila tožbo, v kateri je zahtevala vračilo posojila (v skupni vrednosti 14.000 evrov (EUR)), ki naj bi ji ga domnevno dala julija in avgusta 2004 na podlagi ustnih dogovorov. Da bi dokazala, da je posojilo obstajalo, je K. R. svojemu zahtevku priložila pismo, ki ga je pritožnica napisala 20. novembra 2006 (glej 8. odstavek zgoraj), kot edini dokaz v podporo svoji trditvi.

10. Dne 22. januarja 2007 je pritožnica, ki naj domnevno ne bi vedela za tožbo, vloženo zoper njo, odpotovala na Dunaj zaradi pridobitve vizuma za potovanje v Namibijo. Na Dunaju je ostala do 26. januarja 2007, ko je dobila vizum, in je istega dne odpotovala v Namibijo.

11. Dne 24. januarja 2007 je Okrožno sodišče v Mariboru tožbo K. R. poslalo pritožnici in jo poučilo, da ima na voljo trideset dni za vložitev odgovora. Sklicujoč se na 277. člen Zakona o pravnem postopku je Okrožno sodišče pritožnico opozorilo, da bo, če v za to določenem roku ne bo odgovorila na tožbo, izdalo sodbo, v kateri bo tožbenemu zahtevku ugodilo z zamudno sodbo.

12. Dne 25. januarja 2007 je poštar pritožnici poskušal (neuspešno) vročiti sodno pisanje, vključno s tožbo, na njen domači naslov. V njenem nabiralniku je pustil standardno uradno obvestilo, ki se uporablja pri vročanju priporočenih pošiljk in ki je bilo natisnjeno na tankem listu papirja velikosti 7,3 cm x 10 cm. Na listu je bilo obvestilo, da bo znova prišel naslednji dan.

13. Ker naslednjega dne pritožnice ni našel na njenem naslovu, je poštar v nabiralniku pustil drugo obvestilo o prispeli pošiljki na listu enake velikosti z besedilom, da zadevno pošto lahko sama dvigne na ustreznem poštne uradu v naslednjih petnajstih dneh. Obvestilo o prispeli poštni pošiljki je vsebovalo tudi sklic na 140. in 141. člen Zakona o pravnem postopku (glej 26. odstavek spodaj).

14. Ker pritožnica ni prišla po pošto na poštni urad v petnajstih dneh, je bilo zadevno pismo vrnjeno Okrožnemu sodišču v Mariboru z zaznamkom, da pošta ni bila prevzeta in da je v pritožničinem nabiralniku ustrezno obvestilo o prispeli poštni pošiljki. Štelo se je, da je bila vročitev opravljena 26. januarja 2007, ko je bilo potrjeno o prispeli pošiljki puščeno v poštne nabiralniku; rok za vložitev odgovora je tako potekel 26. februarja 2007.

15. Pritožnica trdi, da po vrnitvi iz Namibije 24. marca 2007 ni našla nobenega od obeh obvestil o prispeli pošiljki, ki naj bi ju poštar domnevno pustil v njenem nabiralniku, in da o postopku, ki je tekel proti njej, ni vedela popolnoma ničesar.

16. Dne 14. septembra 2007 je Okrožno sodišče v Mariboru izdalo zamudno sodbo, s katero je ugodilo tožbi K. R. in je odredilo, da ji mora pritožnica plačati 14.000 EUR z zamudnimi obrestmi v roku petnajstih dni. Ustrezna obrazložitev Okrožnega sodišča je bila naslednja:

»Sodišče je na podlagi dejstev, navedenih v tožbi, moralo ugotoviti, ali je bil tožbeni zahtevek utemeljen in ali so bila dejstva, na katerih je temeljil tožbeni zahtevek, v nasprotju z dokazi, ki jih je predložila tožnica sama, ali pa je šlo za splošno znana dejstva.

Tožnica je s tožbo predložila tudi pismo tožene stranke z dne 20. novembra 2006 (A3), na podlagi katerega se zdi, da je prejela "nekaj denarja" kot darilo.

Navedbe tožene stranke v pismu z dne 20. novembra 2006 – da je prejela nekaj denarja kot darilo – same po sebi ne zanikajo tožničnih navedb, da je tožnica dala denar kot posojilo, vendar je tožena stranka imela možnost in pravico, da brani svoje stališče v postopku pred sodiščem s predložitvijo odgovora na tožbo, [a] tega ni storila.

Poleg tega tudi ni mogoče prezreti navedb tožene stranke iz pisma z dne 20. novembra 2006, da bo denar, ki ga je prejela, vrnila ("Ko ga bom imela, bom vaše darilo z veseljem vrnila!").«

17. Zamudna sodba je bila pritožnici vročena 19. septembra 2007.

18. Dne 28. septembra 2007 je pritožnica vložila pritožbo zoper zamudno sodbo Okrožnega sodišča in predlog za vrnitev v prejšnje stanje. Razložila je, da se na tožbeni zahtevek ni odzvala zaradi odsotnosti iz Slovenije, zatrnila je, da ni prejela obvestil o prispeli pošiljki, ki naj bi bili domnevno v njenem nabiralniku, in sodišče zaprosila za razveljavitev odločbe in ponovno vročitev zahtevka K. R. Kot dokaz svoje odsotnosti je pritožbi in predlogu za vrnitev v prejšnje stanje priložila dokument potovalne družbe L., ki potrjuje, da sta ji bili izdani letalska vozovnica za let iz Münchna do Windhoekja dne 26. januarja 2007 in povratna vozovnica z datumom 24. marec 2007. Temu je priložila tudi kopije strani iz potnega lista, ki so vsebovale veljaven turistični vizum za Namibijo za obdobje od 26. januarja 2007 do 21. aprila 2007, in žige namibijskih organov mejnega nadzora kot potrdilo njenega vstopa v Namibijo 27. januarja 2007 in njenega odhoda 24. marca 2007 .

19. Dne 13. decembra 2007 je Okrožno sodišče v Mariboru zavrnilo pritožničin predlog za vrnitev v prejšnje stanje, na podlagi dejstva, da je bil predlog vložen zunaj predpisanega trimesečnega roka. Odločilo je, da bi morala pritožnica po tistem, ko se je vrnila iz Namibije, najpozneje do konca marca najti obvestili o prispeli pošiljki v svojem nabiralniku. Zato bi morala vložiti predlog za vrnitev v prejšnje stanje v treh mesecih po vrnitvi. Pritožnica je vložila pritožbo.

20. Dne 9. septembra 2008 je Višje sodišče v Mariboru zavrnilo pritožbo pritožnice zoper sklepa Okrožnega sodišča z dne 14. septembra 2007 in 13. decembra 2007. Odločilo je, da ne more sprejeti navedb pritožnice, da v njenem nabiralniku ni bilo nobenih obvestil o prispeli pošiljki, saj je bilo na potrdilu o vročitvi zapisano, da sta obvestili ostali tam. Poleg tega je zavrnilo navedbe pritožnice, da so bili dokazi, ki jih je uporabila tožnica (namreč dopis z dne 20. novembra 2006), v nasprotju z navedenimi dejstvi.

21. Pritožnica je vložila revizijo.

22. Dne 11. novembra 2010 je Vrhovno sodišče zavrnilo pritožnično revizijo. Presodilo je, da so bili izpolnjeni pogoji za izdajo zamudne sodbe. Glede vprašanja, ali so bili dokazi, ki jih je uporabila tožnica, v nasprotju z dejstvi, navedenimi v tožbi, je Vrhovno sodišče odločilo naslednje:

»Iz dokazov, ki jih je tožnica priložila tožbi [pismo pritožnice z dne 20. novembra 2006 – glej 8. odstavek zgoraj] je razvidno, da se je pismo nanašalo tako na darilo kot tudi na vrnitev darila. Treba je poudariti, da za namen izdaje zamudne sodbe ni pomembno, da predloženi dokazi potrjujejo navedbe tožnice (v tem primeru navedbe v zvezi s posojilom). Pomembno je le, da navedbe, ki jih vsebuje tožba, ne nasprotujejo predloženim dokazom ali splošno znanim dejstvom. Ker iz pisma ni mogoče sklepati na to, da [denar] ni pomenil posojila, temveč darilo, je bila izdaja zamudne sodbe pravilna.«

23. Dne 17. januarja 2011 je pritožnica vložila ustavno pritožbo.

24. Dne 22. maja 2012 Ustavno sodišče odločilo, da ne sprejme pritožnične ustavne pritožbe, sklicujoč se na 55. b člen Zakona o ustavnem sodišču (glej 30. odstavek spodaj).

25. Na neznan dan, potem ko je odločba z dne 14. septembra 2007 postala pravnomočna, je K. R. zoper pritožnico začela postopek izvršbe. Pozneje je predlog za izvršbo umaknila, potem ko ji je pritožnica izplačala znesek 4000 EUR.

II. UPOŠTEVANA DOMAČA ZAKONODAJA IN PRAKSA

A. Zakon o pravnem postopku

26. Ustrezne določbe Zakona o pravnem postopku, kakor je veljal v zadevnem času (prečiščeno besedilo, objavljeno v Uradnem listu RS, št. 36/04), se glede vročanja sodnih pisanj glasijo:

140. člen

»Če se tisti, ki mu je treba pisanje vročiti, ne najde v stanovanju, se pisanje vroči tako, da se izroči kateremu od njegovih odraslih članov gospodinjstva, ki so ga dolžni sprejeti. Če se tudi ti ne najdejo v stanovanju, se pisanje izroči hišniku ali sosedu, če v to privoli.

...«

141. člen

»Če vročitev po prejšnjem členu ni možna, se vročitev fizični osebi opravi tako, da vročevalec pisanje izroči sodišču, ki je vročitev odredilo, če gre za vročitev po pošti, pa pošti njegovega prebivališča, na vratih oziroma v poštnem nabiralniku na naslovu prebivališča pa pusti obvestilo, v katerem je navedeno, kje je

SODBA AŽDAJČ proti SLOVENIJI

pisanje, in rok 15 dni, v katerem mora naslovnik pisanje dvigniti. Na obvestilu in na pisanju navede vročevalec vzrok za takšno ravnanje in dan, ko je obvestilo pustil naslovníku ter se podpiše.

Če naslovnik pisanja ne dvigne v 15 dneh, se šteje, da je bila vročitev opravljena na dan, ko je bilo na vratih oziroma v poštnem nabiralniku puščeno obvestilo, na kar je treba naslovníka v obvestilu opozoriti.

...«

142. člen

»Tožba, sodna odločba, zoper katero je dovoljena posebna pritožba, izredno pravno sredstvo in opomin za plačilo sodne takse za tožbo se vročajo osebno stranki,...

...

Če se tisti, ki se mu mora pisanje osebno vročiti, ne najde tam, kjer naj bi se mu vročilo, poizve vročevalec, kdaj in na katerem mestu bi ga lahko našel, in mu pusti pri katerem od odraslih članov gospodinjstva ali drugi osebi, navedeni v prvem in drugem odstavku 140. člena tega zakona, pod pogoji, navedenimi v tem členu, pisno sporočilo, naj bo določen dan ob določeni uri v stanovanju oziroma na svojem delovnem mestu, da sprejme pisanje.

Če vročitev obvestila, navedenega v prejšnjem pododstavku ni mogoča na zgoraj predpisani način, mora oseba, ki poskuša vročiti pisanje, obvestilo pustiti v glavnem hišnem predalčniku zgradbe, v dostopnem poštnem nabiralniku ali na vratih.

Če vročevalec niti potem ne najde tistega, ki naj bi mu pisanje vročil, ravna po 140. členu oziroma 141. členu tega zakona in velja, da je s tem vročitev opravljena.

...«

143. člen

»Če se ugotovi, da je tisti, ki naj se mu vroči pisanje, odsoten in da mu osebe, navedene v prvem in drugem odstavku 140. člena tega zakona, pisanja ne morejo pravočasno izročiti, se pisanje vrne sodišču z navedbo, kje je naslovnik.«

27. Ustrezne določbe Zakona o pravnem postopku, kakor je veljal v zadevnem času, se glede zamudne sodbe glasijo:

277. člen

»Tožena stranka mora odgovoriti na tožbo v 30 dneh od njene vročitve, razen če ta zakon ne določa drugače.

Sodišče opozori toženo stranko, da bo v primeru, če v roku iz prvega odstavka tega člena ne bo odgovorila na tožbo, ali če odgovor na tožbo ne bo obrazložen (prvi odstavek 278. člena), izdalo sodbo, s katero bo tožbenemu zahtevku ugodilo (zamudna sodba).«

318. člen

»Če tožena stranka v roku iz 277. člena tega zakona ne odgovori na tožbo, izda sodišče sodbo, s katero ugotovi tožbenemu zahtevku (zamudna sodba), če so izpolnjeni naslednji pogoji:

1. da je toženi stranki pravilno vročena tožba v odgovor;
2. da ne gre za zahtevek, s katerim stranke ne morejo razpolagati;

3. da izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka iz dejstev, ki so navedena v tožbi;
4. da dejstva, na katera se opira tožbeni zahtev, niso v nasprotju z dokazi, ki jih je predložil sam tožnik, ali z dejstvi, ki so splošno znana.

Izdaja zamudne sodbe se odloži, če je treba, da se o okoliščinah iz prejšnjega odstavka poprej dobijo obvestila.

Če iz dejstev, ki so navedena v tožbi, ne izhaja utemeljenost tožbenega zahtevka, izda sodišče sodbo, s katero tožbeni zahtevk zavrne.«

324. člen

»Pisna sodba mora imeti uvod, izrek in obrazložitev ter pravni pouk o pritožbi.

...

V obrazložitvi zamudne sodbe... se navedejo samo razlogi, ki upravičujejo tako sodbo.

...«

338. člen

»Sodba se sme izpodbijati:

1. zaradi bistvene kršitve določb pravnega postopka;
2. zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja;
3. zaradi zmotne uporabe materialnega prava.

Zamudna sodba se ne sme izpodbijati zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja.

...«

28. V primerih, ko je bila izdana zamudna sodba in tožena stranka ni vedela za tožbo, ki je bila vložena proti njej, sta predvideni dve vrsti pravnih sredstev. Če tožena stranka trdi, da vročitev tožbe ni bila opravljena v skladu z zakonom, zoper zamudno sodbo lahko vloži pritožbo na podlagi dejstva, da niso bili izpolnjeni pogoji za izdajo zamudne sodbe zaradi resne kršitve postopkovnih pravil (glej 338. člen zgoraj). Če je bila, nasprotno, vročitev opravljena v skladu z zakonom in tožena stranka trdi, da iz upravičenih razlogov ni vedela za vročitev, lahko vloži predlog za vrnitev v prejšnje stanje, kakor določa 116. člen Zakona o pravdnem postopku. Tak predlog se lahko vloži v petnajstih dneh od dneva, ko so razlogi za neuspeh tožene stranke, da odgovori na tožbeni zahtevk, prenehali obstajati, vendar najpozneje v treh mesecih po izteku roka za odgovor na tožbo.

B. Odločbe višjih sodišč glede vročanja sodnih pisanj

29. Skladno s sodno prakso Vrhovnega sodišča (na primer odločbe št. II Ips 242/2008 z dne 23. oktobra 2008; št. II Ips 344/2009 z dne 17. septembra 2009; št. II Ips 170/2008 z dne 11. novembra 2010 in št. VIII Ips 236/2009 z dne 7. junija 2011) se 143. člen Zakona o pravdnem postopku (glej 26. odstavek zgoraj) uporablja samo, kadar je odsotnost naslovnika take vrste, da mu preprečuje

pravočasno seznanitev s sodnimi pisanji, in je osebi, ki poskuša opraviti vročitev, znano, da je naslovnikova odsotnost take vrste. Zato v primeru, če je osebi, ki poskuša opraviti vročitev, znano, da predvideni prejemnik ne bo pravočasno prejel zadevnega pisanja, vendar vseeno poskuša opraviti vročitev na omenjeni način, taka vročitev pomeni kršitev pravil o pravnem postopku. Če na drugi strani osebi, ki poskuša opraviti vročitev, ni znano dejstvo, da predvideni naslovnik ne bo mogel pravočasno prejeti sodnih dokumentov, tako opravljeno vročanje ne bo pomenilo kršitve postopkovnih pravil ne glede na to, da se predvideni prejemnik ni mogel seznaniti s sodnim pisanjem pravočasno, da bi na sodne dokumente odgovoril v za to predpisanem roku.

C. Zakon o Ustavnem sodišču

30. Ustrezni deli 55. b člena Zakona o ustavnem sodišču (prečiščeno besedilo, objavljeno v Uradnem listu RS, št. 64/07) se glasijo:

»(1) Ustavna pritožba se zavrže:

- če ne gre za posamičen akt državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil, s katerim bi bilo odločeno o pritožnikovi pravici, obveznostih ali o pravni koristih;
- če pritožnik nima pravnega interesa za odločitev o ustavni pritožbi,
- če ni sprejemljiva, razen v primeru iz tretjega odstavka prejšnjega člena,
- če je prepozna;

(2) Ustavna pritožba se sprejme v obravnavo:

- če gre za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki je imela hujše posledice za pritožnika, ali
- če gre za pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve.«

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV 6. ČLENA KONVENCIJE

31. Pritožnica se je pritožila, da ji ni bila pravilno vročena tožba, vložena zoper njo, in da je bila obrazložitev domačih sodišč v zamudni sodbi in pri odločitvah o zavrnitvi pravnih sredstev, ki jih je vložila, samovoljna in nezadostna. Sklicevala se je na prvi odstavek 6. člena konvencije, ki se glasi:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... pravično ... odloča ... sodišče ...«

A. Sprejemljivost

32. Sodišče ugotavlja, da ta pritožba ni očitno neutemeljena v smislu točke a tretjega odstavka 35. člena konvencije. Prav tako ugotavlja, da ni nesprejemljiva niti iz katerih koli drugih razlogov. Zato jo je treba razglasiti za sprejemljivo.

B. Utemeljenost

1. Navedbe strank

(a) Pritožnica

33. Pritožnica se je pritožila, da ji ni bila pravilno vročena tožba, vložena zoper njo 13. decembra 2006. Trdila je, da po svoji vrnitvi iz Namibije 24. marca 2007 v svojem poštnem nabiralniku ni našla nobenega od obvestil o prispeli pošiljki in da je bila edina pošta, ki jo je prejela v zvezi s sodnim postopkom, zamudna sodba, ki ji je bila vročena 20. septembra 2007. Sklicevala se je na dejstvo, da se je njej sami in njenemu zastopniku občasno zgodilo, da je bilo obvestilo o prispeli pošiljki pomotoma odloženo v poštni nabiralnik tretje osebe namesto pravilnega naslovnika.

34. Trdila je, da je za njen primer veljal 143. člen Zakona o pravnem postopku (glej 26. odstavek zgoraj). Izpodbijala je razlago domačih sodišč (glej 29. odstavek zgoraj), ki so razsodila, da je uporaba 143. člena odvisna od tega, ali oseba, ki poskuša opraviti vročitev, ve za odsotnost predvidenega prejemnika. Navajala je, da bi morale domače sodišče zaradi tega, ker je bila uporaba 143. člena odvisna od skrbnosti osebe, ki poskuša opraviti vročitev, v položaju, kot je njen, ko je z ustreznimi dokumenti dokazala svojo odsotnost, ugoditi njeni pritožbi in razveljaviti zamudno sodbo.

35. Ni se strinjala z navedbami vlade, da ji z njenim predlogom za vrnitev v prejšnje stanje ni uspelo zaradi tega, ker predlogu ni priložila odgovora glede svoje (zapoznele) obrambe (glej 44. odstavek spodaj). Trdila je, da njen predlog ni imel nobene možnosti za uspeh zaradi tega, ker se je absolutni rok treh mesecev iztekel že do časa, ko ji je bila vročena zamudna sodba in ko je izvedela za postopek.

36. Poleg tega je navedla, da pogoji za izdajo zamudne sodbe nikakor niso bili izpolnjeni, ne glede na vprašanje, ali ji je bila tožba vročena pravilno ali nepravilno. Prav tako je trdila, da četrti pogoj iz prvega pododstavka 318. člena Zakona o pravnem postopku (glej 26. odstavek zgoraj) ni bil izpolnjen, namreč, da dejstva, na katerih je temeljil zahtevek, ne bi smela biti v nasprotju z dokazi, ki jih je navedla tožnica. Poudarila je, da je bil edini dokaz, priložen tožbi, pismo, ki ga je 20. novembra 2006 napisala v odgovor K. R. in v katerem je izrecno zanikala, da bi denar prejela kot posojilo, in zatrdila, da je denar dobila kot darilo. Nadalje je omenila, da je obrazložitev Vrhovnega sodišča o tej stvari v nasprotju s samo seboj.

37. Nazadnje je pritožnica poudarila, da se nikakor ni odpovedala svoji pravici do sodelovanja in obrambe v postopku ter da ji ni bila dana možnost, da bi dosegla novo vsebinsko odločitev v svoji zadevi.

(b) Vlada

38. Vlada je trdila, da je bila, v nasprotju z zadevo *Dilipak in Karakaya proti Turčiji* (št. 7942/05 in 24838/05, 4. marec 2014), pritožnici pravilno vročena tožba, vložena proti njej, in je predlagala, naj Sodišče odloči, da se je zaradi tega, ker ni odgovorila na tožbo, nedvoumno odpovedala svoji pravici do sodelovanja v postopku.

39. Poudarila je tudi, da je bila vročitev opravljena v skladu z veljavnimi zakonskimi določbami in z vso dolžno skrbnostjo. Zavrnila je navedbe pritožnice, da ob vrnitvi iz Namibije v svojem poštnem nabiralniku ni našla nobenih obvestil o prispeli pošiljki, in zatrnila, da je oseba, ki je opravljala vročitev, na delu obvestila o pošiljki, ki je bil vrnjen sodišču, naredila zaznamek, da je bilo obvestilo o pošiljki puščeno v nabiralniku pritožnice.

40. Nadalje je v zvezi z vprašanjem, ali bi moralo biti osebi, ki opravlja vročitev, znano, da je bila pritožnica odsotna, in v zvezi z uporabo 143. člena Zakona o pravnem postopku (glej 26. odstavek zgoraj) navedla, da pritožnica ni zagotovila nobenih dokazov v podporo domnevi, da bi ta oseba lahko vedela za njeno podaljšano odsotnost zaradi, na primer, kopičenja pošte v njenem poštnem nabiralniku. Pritožnica ni obvestila poštnega urada o tem, da bo dlje časa odsotna, in tudi ni pooblastila druge osebe za prejetje pošte v njenem imenu.

41. Poleg tega bi lahko pritožnica po mnenju vlade pričakovala, da bo proti njej vložena tožba, saj jo je K. R. v pismu z dne 11. novembra 2006 opozorila, da namerava sprožiti sodni postopek, če ji pritožnica ne vrne denarja. Zato bi bilo od pritožnice pričakovati, da bo v svoji odsotnosti ustrezno uredila vprašanje preusmeritve pošte.

42. Vlada je nadalje poudarila, da je obvestilo o prispeli pošiljki verodostojna listina, ki potrjuje, da je vročitev opravljena. Čeprav je imela pritožnica možnost izpodbijati omenjeno trditev, pritožnica po mnenju vlade ni predložila nobenega dokaza v podporo svojih navedb. Tako, na primer, ni predlagala, da bi jo sodišče o tem zaslišalo; ni predlagala zaslišanja vročevalca niti zaslišanja tretjih oseb. Pritožnica tudi ni pojasnila, kako je bilo med njeno odsotnostjo poskrbljeno za dvig pošte iz poštnega nabiralnika, in tudi ni navedla drugih pomembnih okoliščin, kot na primer, ali na tem naslovu, kjer je bila opravljena vročitev tožbe, živi sama ali ne in ali živi ali ne živi v stanovanjski zgradbi z več poštnimi nabiralniki. Končno pritožnica tudi ni predložila nobenega dokaza, ki bi potrjeval, da je neposredno pred odhodom v Namibijo celotno obdobje od 22. januarja 2007 (ko je zaprosila za vizum) do 26. januarja 2007 (ko ga je dobila) bivala na Dunaju in da v tem času ni bila doma.

43. V zvezi s tem je vlada trdila, da če bi lahko stranka pravilnost vročitve izpodbijala že z golo trditvijo, da ni prejela obvestila o pošiljki, potem strankam v

praksi sploh ne bi bilo mogoče vročiti pošiljke drugače kot osebno in bi se stranke z lahkoto izogibale vročanju pravnih dokumentov. S tem bi bili ogroženi pravica do sodnega varstva in pravica do sojenja brez nepotrebne odlašanja.

44. Poleg tega je vlada trdila, da pritožnica ni mogla uspeti s svojim predlogom za vrnitev v prejšnje stanje, ker predlogu ni priložila (zapoznelega) odgovora v obrambo.

45. Nazadnje je vlada zavrnila trditve pritožnice, da je bila obrazložitev, na katero se opirajo odločitve domačih sodišč, samovoljna in nezadostna glede na to, ali so bili izpolnjeni pogoji za izdajo zamudne sodbe ali ne. Po njenem mnenju so razlogi, ki jih je navedlo prvostopenjsko sodišče, zadostovali za sprejetje odločitve. Vlada se je sklicevala na dejstvo, da je pri obravnavanju pisma kot dokaza, ki ga je pritožnica 20. novembra 2006 napisala v odgovor K. R. (glej 8. odstavek zgoraj), domače sodišče upoštevalo tudi navedbe in argumente pritožnice v zvezi s tožbenim zahtevkom, kot jih je predstavila v svojem pismu. Poleg tega so se tudi višja sodišča ustrezno odzvala na argumente, na katere se je pritožnica sklicevala v svojih pritožbah, z navajanjem mnenj o tem, zakaj je bila tožba pritožnici pravilno vročena in zakaj tožbeni zahtevek ni bil v nasprotju z dokazi, ki jih je predložila tožnica.

2. Presoja Sodišča

(a) Splošna načela

46. Pritožnica se je pritožila, da ji je bila zaradi tega, ker ji ni bila pravilno vročena tožba, vložena zoper njo, odvzeta vsakršna možnost sodelovanja v postopku. Prav tako je navedla, da je bila obrazložitev domačih sodišč samovoljna in nezadostna. Sodišče mora zato preučiti, ali sta ti dejstvi ogrozili pravico pritožnice do poštenega sojenja po 6. členu konvencije, ter zlasti, ali sta bili v tem postopku spoštovani načeli kontradiktorne obravnave in enakosti strank.

47. Sodišče ponovno poudarja, da načelo enakosti strank v postopku, ki je eden od elementov širšega koncepta poštenega sojenja, zahteva, da ima vsaka stran primerno možnost predstaviti svojo zadevo tako, da je to ne postavlja v bistveno slabši položaj proti nasprotni strani (glej med številnimi drugimi zadevami *Nideröst-Huber proti Švici*, 18. februar 1997, 23. odstavek, Poročila o sodbah in odločbah 1997-1; *Kress proti Franciji* [VS], št. 39594/98, 72. odstavek, ESČP 2001-VI; *Yvon proti Franciji*, št. 44962/98, 31. odstavek, ESČP 2003-V, in *Gorraiz Lizarraga in drugi proti Španiji*, št. 62543/00, 56. odstavek, ESČP 2004-III). Sodišče nadalje poudarja, da morajo nacionalni organi zagotoviti izpolnjenost zahtev glede »poštenega sojenja« v vsaki posamezni zadevi (glej *Dombo Beheer B. V. proti Nizozemski*, 27. oktober 1993, 33. odstavek, serija A št. 274).

48. Ob tem pripominja, da prvi odstavek 6. člena konvencije ne določa posebne oblike vročitve dokumentov (glej *Bogonos proti Rusiji (sklep)*, št. 68798/01, 5. februar 2004). Vendar pa splošno pojmovanje poštenega sojenja, ki

vključuje temeljno načelo, da mora biti postopek kontradiktoren (glej *Ruiz-Mateos proti Španiji*, 23. junij 1993, 63. odstavek, serija A št. 262), zahteva, da morajo imeti vse stranke pravnega postopka možnost biti seznanjene s stališči in da lahko vložijo svoje pripombe k tem stališčem ali dokazom, da bi vplivale na odločitev sodišča (glej *Lobo Machado proti Portugalski*, 20. februar 1996, 31. odstavek, Poročila o sodbah in sklepih 1996-I). To predvsem predpostavlja, da mora biti oseba, proti kateri je bil začel postopek, o tem dejstvu obveščena (glej *Dilipak in Karakaya*, navedeno zgoraj, 77. odstavek). Če se sodni dokumenti, vključno z vabili na obravnavo, ne vročijo osebno, to lahko pritožniku onemogoči, da se brani v postopku (glej *Ozgur-Karaduman proti Nemčiji* (sklep), št. 4769/02, 26. junij 2007, in *Weber proti Nemčiji* (sklep), št. 30203/03, 2. oktober 2007).

49. Poleg tega Sodišče pripominja, da 6. člen od držav zahteva in jim omogoča, da organizirajo svoj sistem tako, da so mogoči hitri in učinkoviti sodni postopki (glej na primer *Boddaert proti Belgiji*, 12. oktober 1992, 39. odstavek, serija A št. 235-D), vključno z določbo o možnosti izdaje zamudne sodbe. Vendar tega ni mogoče storiti na račun drugih postopkovnih jamstev, zlasti načela enakosti strank (glej med številnimi drugimi zadevami *Dombo Beheer B.V.*, navedena zgoraj, 33. odstavek, in *Ankerl proti Švici*, 23. oktober 1996, 38. odstavek, *Poročila* 1996-V).

50. Sodišče ponovno poudarja, da se je v zadevi *Dilipak in Karakaya* (navedena zgoraj, 76.–80. odstavek) odločilo uporabiti načela, ki so bila prvotno oblikovana v zvezi s kazenskimi postopki *in absentia*, tudi v pravnih postopkih. V tisti zadevi se je zlasti sklicevalo na pravilo, da čeprav postopki, ki so potekali v odsotnosti obdolženca, sami po sebi niso bili nezdržljivi s 6. členom konvencije, je kljub temu prišlo do odrekanja sodnega varstva, s tem ko oseba, obsojena *in absentia*, naknadno ni mogla doseči nove vsebinske odločitve glede utemeljenosti obtožnice tako z vidika prava kot dejanskega stanja, pri sodišču, ki jo je povabilo na zaslišanje, v okoliščinah, v katerih je bilo ugotovljeno, da se ni odpovedala pravici, da pride na sodišče in se brani (glej na primer *Colozza proti Italiji*, 12. februar 1985, 29. odstavek, serija A št. 89; *Einhorn proti Franciji* (sklep), št. 71555/01, 33. odstavek, ESČP 2001-XI; *Krombach proti Franciji*, št. 29731/96, 85. odstavek, ESČP 2001-11; *Somogyi proti Italiji*, št. 67972/01, 66. odstavek, ESČP 2004-IV, in *Sejdovic proti Italiji* [GC], št. 56581/00, 82. odstavek, ESČP 2006-11).

51. Sodišče tudi ponovno poudarja, da ne besedilo in ne duh 6. člena konvencije osebi ne preprečujeta, da bi se prostovoljno odrekla, izrecno ali molče, varovalom poštenega sojenja (glej *Hermi proti Italiji* [VS], št. 18114/02, 73. odstavek, ESČP 2006-XII). Vendar pa mora biti taka odpoved podana nedvoumno, imeti mora minimalna varovala, sorazmerna z njeno pomembnostjo (glej *Poitrimol proti Franciji*, 23. november 1993, 31. odstavek, serija A št. 277-A), in ne sme biti v nasprotju z nobenim pomembnim javnim interesom (glej *Sejdovic*, navedena zgoraj, 86. odstavek).

52. Končno Sodišče ponovno poudarja, da ni njegova naloga preverjati ustreznost zakonodajo in prakso *in abstracto*, ampak ugotoviti, ali je način, na katerega je bila uporabljena ali je vplivala na pritožnico, pomenil kršitev konvencije (glej *mutatis mutandis Padovani proti Italiji*, 26. februar 1993, 24. odstavek, serija A št. 257-B).

(b) Uporaba teh načel pri obravnavani zadevi

53. Iz navedenega izhaja, da so vprašanja, ki jih je treba obravnavati v tej zadevi, naslednja: i) ali so ustrezni organi izkazali skrbnost pri obveščanju pritožnice o postopku in ali je mogoče šteti, da se je odrekla svoji pravici, da nastopi pred sodiščem in se brani, in če je odgovor negativen, ii) ali je nacionalno pravo pritožnici zagotavljalo ustrezno sredstvo za doseg nove kontradiktorne obravnave, potem ko je izvedela za zamudno sodbo (glej, *Dilipak in Karakaya*, navedeno zgoraj, 80. odstavek).

54. Sodišče v zvezi s prvim vprašanjem pripominja, da sta bila poskusa osebne vročitve tožbenega zahtevka pritožnici na njenem domačem naslovu opravljena na začetku njene dvomesečne odsotnosti. Po drugem neuspelem poskusu se je za vročitev štel, da je bila opravljena 26. januarja 2007 (glej 14. odstavek zgoraj). Taka vročitev je bila opravljena v skladu z ustreznimi določbami Zakona o pravnem postopku, veljavnimi v zadevnem času (glej 26. odstavek zgoraj).

55. Sodišče ne želi dvomiti o združljivosti določb o osebni obveščanju, kot so določene v zgoraj navedenem zakonu, s konvencijo. Toda glede na okoliščine obravnavane zadeve Sodišče izraža določene dvome o tem, ali je tak način vročanja zadoščal za zagotovilo, da je bila pritožnica v resnici seznanjena s postopkom.

56. Ob sklicevanju na pismo, ki ga je K. R. poslala pritožnici (glej 6. odstavek zgoraj), se Sodišče strinja z vlado, da bi pritožnica lahko pričakovala vložitev tožbe proti njej. Zato ob upoštevanju dejstva, da je pritožnica načrtovala dvomesečno odsotnost z doma, bi bilo od nje razumno pričakovati, da bi temu ustrezno ukrepala in uredila vprašanje prejemanja svoje pošte zaradi spoštovanja zahtevanih rokov, določenih v notranjem pravu, če bi bil proti njej sprožen postopek (glej na primer *Hennings proti Nemčiji*, 16. december 1992, 26. odstavek, serija A št. 251-A, in *Maas proti Nemčiji* (sklep), št. 71598/01, 15. september 2005).

57. Vendar Sodišče kljub pritožničinem pomanjkanju skrbnosti ne more zaključiti, da se je pritožnica odpovedala svoji pravici do obrambe v postopku.

58. Sodišče poudarja, da je glavni pogoj za odpoved neki pravici ta, da je zadevna oseba seznanjena z obstojem dane pravice in zato tudi s tem povezanim postopkom (glej *Dilipak in Karakaya*, navedena zgoraj, 87. odstavek).

59. Sodišče ne želi dvomiti o verodostojnosti navedb vlade, da sta bili obvestili o prispeli pošiljki puščeni v nabiralniku pritožnice. Vendar prav tako ne more za popolnoma neverjetno šteti trditve pritožnice, da ob vrnitvi domov v poštnem nabiralniku ni našla obvestil o pošiljki.

60. Enako velja za domnevo vlade, da bi pritožnica lahko prišla domov enkrat med 22. in 26. januarjem 2007 (glej 42. odstavek zgoraj). Ni naloga Sodišča, da bi špekuliralo o tej stvari, zlasti zato ker vlada ni predložila nobenega dokaza v podporo svoji domnevi.

61. Končno so tudi pritožnične navedbe iz pisma, ki ga je kot odgovor poslala K. R., pokazale, da oporeka trditvam K. R. v zvezi z naravo denarne transakcije med njima.

62. Skladno z navedenim je treba ugotoviti, ali je pritožnica z zadostno gotovostjo imela možnost, da s pomočjo domače zakonodaje doseže ponovno preučitev svoje zadeve (glej *Dilipak in Karakaya*, navedena zgoraj, 88. odstavek).

63. Sodišče ugotavlja, da je tožeča stranka poskušala uporabiti dve pravni sredstvi za doseg tega cilja: predlog za vrnitev v prejšnje stanje in pritožbo zoper zamudno sodbo (glej 18. odstavek zgoraj). Obe sredstvi je vložila neposredno po prejemu sodbe, in sicer v osmih dneh.

64. V zvezi s predlogom za vrnitev v prejšnje stanje Sodišče ugotavlja, da v obravnavani zadevi to pravno sredstvo pritožnici ne bi moglo dati možnosti, da bi dosegla novo preučitev svojega primera.

65. Sodišče pripominja, da je absolutni rok treh mesecev za vložitev predloga za vrnitev v prejšnje stanje že potekel 26. maja 2007, medtem ko je bila odločitev sodišča prve stopnje pritožnici vročena šele 19. septembra 2007 (glej 17. odstavek zgoraj). Sodni postopek je tako trajal še štiri mesece po preteku absolutnega roka, medtem ko je prvostopenjsko sodišče za izdajo preproste zamudne sodbe po preteku pritožničinega roka za vložitev stališč in pripomb skupaj potrebovalo skoraj sedem mesecev.

66. Glede na vsaj nekatere določene dvome o tem, ali je bila pritožnica v resnici obveščena o postopku, Sodišče meni, da je bil tako kratek absolutni rok prestrog. Sodišče prav tako pripominja, da če absolutni rok še ne bi potekel, bi bilo mogoče predlog za vrnitev v prejšnje stanje vložiti v relativnem roku petnajstih dni, kot je določeno v 116. členu Zakona o pravnem postopku (glej 28. odstavek zgoraj).

67. V zvezi s pritožbo zoper zamudno sodbo Sodišče opozarja, da se taka sodba lahko izpodbija le na podlagi resnih kršitev postopkovnih pravil (vključno s kršitvijo pravil o vročanju) ali kršitve materialnega prava. Vendar se zamudna sodba ne more izpodbijati zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejstev (glej 26. odstavek zgoraj). Zato je preverjanje omejeno na vprašanje, ali so bili izpolnjeni formalni pogoji za izdajo zamudne sodbe, vključno s tem, ali je bil stranki pravilno vročena tožba ali vabilo na glavno obravnavo.

68. Sodišče meni, da je bila v pritožničini zadevi zgoraj omenjena določba prestrogo uporabljena.

69. Obstaja določen dvom o tem, ali je pritožnica imela na razpolago kakšno stvarno možnost dokaza negativnega dejstva, namreč odsotnosti obvestil o prispeli pošiljki v poštnem nabiralniku. Sodišče poleg tega težko sledi navedbam vlade (glej 40. odstavek zgoraj) glede uporabe 143. člena Zakona o pravnem postopku

(glej 26. odstavek zgoraj) v obravnavani zadevi. Sodišče ne vidi možnosti, kako bi pritožnica lahko dokazala seznanjenost poštarja z njeno odsotnostjo. Oba poskusa vročitve tožbe sta bila opravljena le nekaj dni po njenem odhodu, zato je malo verjetno, da bi lahko prišlo do kopičenja pošte v njenem poštnem nabiralniku, kar bi pomenilo, da je ni doma. Čeprav je pritožnici na eni strani mogoče očitati pomanjkanje skrbnosti, vlada na drugi strani ni dokazovala in še manj pokazala, da bi morala pritožnica v skladu z domačo zakonodajo pooblastiti tretjo osebo za prejemanje pošte v njenem imenu (primerjaj *Weber*, navedena zgoraj) ali obvestiti poštni urad o svoji podaljšani odsotnosti.

70. Po mnenju Sodišča so domača sodišča uporabila pretirano formalističen pristop tako pri presoji, ali je bila pritožnica pravilno obveščena o postopku, ki je bil začel zoper njo, in pri zavrnitvi njene pritožbe zoper zamudno sodbo.

71. Sodišče se strinja, da je ravnanje pritožnice izkazovalo določeno pomanjkanje skrbnosti. Vendar pa so posledice, ki so jih domači pravosodni organi pripisali temu, nesorazmerne glede na upoštevanje pomembnega mesta, ki ga ima v demokratični družbi pravica do poštenega sojenja v smislu konvencije (glej tudi *F.C.B. proti Italiji*, 28. avgust 1991, 35. odstavek, serija A št. 208-B).

72. Ob upoštevanju navedenega se Sodišče ne strinja s tem, da se je pritožnica odpovedala svoji pravici do sodelovanja v postopku in da ji je bila dana poštena možnost za pridobitev nove preučitve utemeljenosti njene zadeve.

73. Torej je bil kršen 6. člen konvencije.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

74. V 41. členu konvencije je določeno:

»Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje.«

A. Odškodnina

75. Pritožnica je zahtevala 5.696,62 EUR za premoženjsko škodo in 10.000 EUR za nepremoženjsko škodo.

76. Vlada je nasprotovala zahtevkom kot neopredeljenim in trdila, da med zatrjevano kršitvijo 6. člena in zahtevano denarno odškodnino ni vzročne povezave.

77. Sodišče ne vidi vzročne zveze med ugotovljeno kršitvijo in zahtevano denarno odškodnino, zato ta zahtevek zavrača. V zvezi z nepremoženjsko škodo pa Sodišče meni, da so ugotovljene kršitve pritožnici verjetno povzročile določeno stisko. Po načelu pravičnosti Sodišče prisodi pritožnici 2.000 EUR nepremoženjske škode.

B. Stroški in izdatki

78. Pritožnica je zahtevala tudi 2.690,95 EUR za stroške in izdatke, ki so nastali pred domačimi sodišči, in 1.649,36 EUR za stroške in izdatke, ki so nastali pred Sodiščem.

79. Vlada je zahtevku oporekala, da je neopredeljen in pretiran.

80. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov in izdatkov, če dokaže, da so ti dejansko nastali in bili neizogibni ter da je njihov znesek razumen. Sodišče v tej zadevi ob upoštevanju razpoložljivih dokumentov in zgoraj navedenih meril meni, da je upravičeno prisoditi 3.869 EUR za kritje stroškov iz vseh zadevnih naslovov.

C. Zamudne obresti

81. Po mnenju Sodišča je primerno, da zamudne obresti temeljijo na mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, ki se ji dodajo tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO:

1. *razglaš*a, da je pritožba sprejemljiva;
2. *razsoja*, da je bil kršen prvi odstavek 6. člena konvencije;
3. *razsoja*,
 - (a) da mora tožena država pritožnici v treh mesecih od dneva, ko postane sodba v skladu z drugim odstavkom 44. člena konvencije dokončna, plačati zneska:
 - (i) 2.000 EUR (dva tisoč evrov) za nepremoženjsko škodo in morebitni davek;
 - (ii) 3.869 EUR (tri tisoč osemsto devetinšestdeset evrov) za stroške in izdatke ter morebitni davek, obračunan pritožnici;

SODBA AŽDAJIC proti SLOVENIJI

(b) da se za navedena zneska od dneva poteka treh mesecev do plačila obračunajo linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji mejne posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, za vse zamujeno obdobje z dodanimi tremi odstotnimi točkami;

4. Soglasno zavrača preostali del zahtevka pritožnice za pravično zadoščenje.

Sestavljeno v angleškem jeziku in 8. oktobra 2015 poslano v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Claudia Westerdiek,
sodna tajnica

Angelika Nußberger,
predsednica

